

Egy roma szakkollégiumi délután fénytörései

Egyházi roma szakkollégium vendége volt a falusi pap, aki harminc éve „belenézett a cigánygyerekek szemébe” (ahogy ő mondta tréfásan, tárgyilagosan, érzelmesen, hogy csak erre kell vigyázni annak, aki közük keveredik), s nem hagyta el őket többé. Köztük szolgálja az egyházát, vagyis istenét, egész pontosan az Isten képmására teremtett embert, tehát éppen őket, az elhagyottakat, akik eleinte nem nagyon hitték, hogy a templomba nekik is szabad belépni. Ott van közöttük, és segít, ha tud. S egy jó ideje már magyarul és cigányul zeng az ének a templomban, valahogy egy kicsit másként, mint másutt, mélyebbről jöve, s talán olykor kicsit hangosabban, a hosszú némaság után, s hogy, ha lehet, fontebbre is hallható legyen. Meg van tanoda, kétnyelvű egyházi óvoda, cigány óvónőkkel, közösségi konyha, és valamennyi – talán kicsit gyarapodó – remény.

Minderről a beszélgetést egy jeles roma értelmiségi vezette. Szorongatta az istenes embert, hogy valljon már egyháza renyhesége ellen, hogy ő csak kivétel, a valóság az más. Ez a történet kivétel, mely erősíti a rossz szabályt. Magam legalábbis valami ilyesféle igyekezetet vettem ki a kérdéseiből, melyek aztán olykor őt magát is zavarba hozták. De nem tudott váltani. Pedig könnyű dolga lett volna, ha a vele szemben ülő, őt és a plébános vendéget hallgató keresztény szakkollégiumi roma diákokra néz. Noha nyilván látta őket. Vagy talán épp őket féltette, hogy hisznek abban,

ami a személyes élményük, a segítő egyháznak? Valóságnak tekintik, holott nem az?

Jött aztán a záró jelenet.

A vendég a nyolcvanas években a legelső között volt a cigányok felé fordulásával az egyházában, legalábbis a módját tekintve, hiszen kiköltözött a városból a cigány falu elhagyott parókiájába, majd nem is akart onnan továbbköltözni többé, s ez a döntés, ez az akarat szokatlan volt, furcsa, sőt, szabálytalan. Az egyháza végül is azzal „büntette” macacsságát, hogy a cigányok megyei papjává nevezték ki, kitalálva ezt a szerepet, ami aztán mára természetes megbízássá vált a többi egyházmegyében és a többi egyházban is.

A zavarba jött kérdező odáig jutott következetes értetlenségében és következetlenségében, hogy ezen az elsősen élcelődni kezdett, hogy mennyire sokan dicsekednek ezzel az elsőséggel manapság. (De ha so-

kan dicsekednek, akkor a plébános nem kivétel, ha dicsekednek, akkor a cigányok papjává lenni ma elismerést kiváltó szerep, ha az, akkor ez miért baj? Holott az látszott bajnak a beszélgetés során – aminek ki kellett volna derülnie, de nem derült ki –, hogy ez egészen másként van, s az egyház valójában tétlen, vagy még annál is rosszabb.)

Elkéstünk, persze, folyamatos késésben vagyunk a cigányok, romák ügyében, és ők is késésben vannak a maguk dolgában, így igaz, s a nagy egyházak is késtek, és még ma is késésben vannak, de ez az est épp egy kis vigasztalás lehetett volna múlt és jövő felől is, hogy talán mégis. (Hiszen extra feltételek között élő roma egyetemi hallgatók közössége vezető roma értelmiségi közreműködésével faggatta egy cigány település elkötelezett papját.) De csak félig-meddig lehetett az. Pedig azért ami van, az csak jó volna, ha lehetne.

TAKÁCS GÉZA (Pápa, 1953.) magyar-történelem szakos tanár. A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán végzett Szegeden, 1976-ban. 1981-ben kapott történelem szakos diplomát a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Az idejét javarészt különböző iskolákban töltötte. Harminc éve ír mindenfélét mindenfelé, az Alföldtől, a Hajdú-Bihari Naplótól és a régi Mozgó Világtól az Új Könyvpiacig, az Iskolakultúráig és a Kommentárig. 2003-ban jelent meg az Önkonet gondozásában Iskolapróza Egy szabad iskola problémái című könyve, majd Kiútkeresők. A cigányok iskolai reményei címmel 2009-ben jelent meg szociográfiája a Magyarország felfedezése sorozatban. Szerkesztette a Taní-Tani című alternatív pedagógiai folyóiratot, s Iskolakép címmel volt egy rövidéletű saját folyóirata. 2013 áprilisától az Új Pedagógiai Szemle főszerkesztője.